

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קל.

עין משפט נר מצוה

צב א מיי פ"ז מהלכות
אבות הלכה כז סמנ
עשין מ טושי"ע אה"ע סי'
מט פתיק ז:
צב ב מיי פ"ז מהלכות
הלכה כז סמנ ע"ז ז'
טושי"ע חות"מ סי' רפא פתיק
ח:
צב ג מיי פ"י"ב סמנ
זכיה ומתנה ה"ל"א סמנ
שס טושי"ע שס:

רבינו גרשום

וקדושין. שאם חיבת על
במה להקריב לעבודת
נכרכים ואמר להקריבה
וחזרו בו לאחרי בתוך
כיו דבור לא הריא חזרה
ואסורה בהנחה וקדושין נמי
אם קידש אשה ובתוך כדי
דבור חזרו בו א"ה תופסין
בה קדושה וצריכה גט:
פ"ח ר' יוחנן [בן ברוקה]
אומר אם אחר איש פלוגי
שאמר יירשני במקום שיש
בת אם ראוי לירושו הוא
אם לא היתה בת כגון
שהוא אחיו דבריו קיימין
וירוש במקום בת:
טעמא דאחר במקום בת.
משום הכי אמר ת"ק דלא
אמר כלום דמתקרא חתלה
מן היראיון לשאנא דאויים:
הא בבן בין הבנים כלומר
אם רצה יוחנן לבן אחר
כל נכסיו ולא לשאר בנים
הואיל נותנו למי שהוא
ורוש גמור דבריו קיימין
והוא הדין אם לא הדי
לו בנים אלא בנות ורצה
ליתן לבת אחת בין שאר
הבנות: אימא סיפא וכו'
וכי תימא ביה קפולני ר'
יוחנן [בן ברוקה] מיקל טפי
ממאן קמא דאימא אבר על
אחר דראוי לירושו במקום
שיש בת דקרובה ליה
טפי דבריו קיימין. וכן בת
במקום בן: והא תניא כו'.
וכיון דקאמר ר' ישמעאל
דלא נתלקו אבא וחכמים
על דבר זה הדרן קושין
לירובתיה דייקתין טעמא
דאחר במקום בת כו' דר'
יוחנן היינו ת"ק. איבעית
אימא תריץ הכי מדקאמר
ר' ישמעאל לא נתלקו
מכלל דת"ק דר' ישמעאל
סבר דנתלקו ר' יוחנן
לא היינו ת"ק. ואיבעית
אימא תריץ הכי כולה מתני'
ר' יוחנן בן ברוקה היא
וחסורא מחסא מתני'. והכי
קתני לה האומ' איש פלוגי
יירשני וכו': התורה נתנה
רשות לאב להנחיל לכל
מי שירצה מבניו. כלומר
הנחילו לרצונו משמע: הא
מלא יוכל לבני. נפקא. דסגי
ליה כי את הבכור בן
השנואה יכיר מאי האי
דכתיב לא יוכל לבכר
וגו' כלומר בכור אי אחא
יכול ליתן חלקו לאחר
הא לשאר בנים יכול ליתן
חלקם לאחר: אלא ההוא
לא יוכל לבכר מיבעי ליה
לכתניא אבא חנן כו'

וקדושין. שאם קידש אשה לפני עדים וחזר ואמר בתוך כדי דבור להווי מתנה ולא להווי קדושין אין שומעין לו ומקודשת ואינה מקודשת ומוסרה לרצונו היא משום לעו ממזרות אם משא לאחר זלל גט: **בתני'** האומר איש פלוגי יירשני אפי' אחיו צמקוס שיש להסוא מלווה בת: או צמי פירשני. ויש לו בן: לא אמר כלום. שעקר את הירושה ממוקמה. ודייקין בגמרא הא בן זין הבנים דראוי לירש קלת קנה גם הכל ולפוס הך דיוקא לא מתקומא הך סיפא אליבא דההוא תנא דלעיל [קס"ז] דקתני גבי ריצה לאחד ומיעט לאחד שאם אמר משום ירושה לא אמר כלום דהיינו

(א) וקדושין: **בתני'** - האומר איש פלוגי יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום שהתנה על מה שכתוב בתורה (ד' ר' יוחנן בן ברוקה אומר: אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין ועל מי שאין ראוי לו לירושו אין דבריו קיימין: **גב'** טעמא דאחר במקום בת וכת במקום בן הא בן בין הבנים וכת בין הבנות דבריו קיימין אימא סיפא רבי יוחנן בן ברוקה אומר אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין היינו תנא קמא וכי תימא רבי יוחנן בן ברוקה אפילו אחר במקום בת וכת במקום בן קאמר והתניא רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן

וקדושין. שאם קידש אשה לפני עדים וחזר ואמר בתוך כדי דבור להווי מתנה ולא להווי קדושין אין שומעין לו ומקודשת ואינה מקודשת ומוסרה לרצונו היא משום לעו ממזרות אם משא לאחר זלל גט: **בתני'** האומר איש פלוגי יירשני אפי' אחיו צמקוס שיש להסוא מלווה בת: או צמי פירשני. ויש לו בן: לא אמר כלום. שעקר את הירושה ממוקמה. ודייקין בגמרא הא בן זין הבנים דראוי לירש קלת קנה גם הכל ולפוס הך דיוקא לא מתקומא הך סיפא אליבא דההוא תנא דלעיל [קס"ז] דקתני גבי ריצה לאחד ומיעט לאחד שאם אמר משום ירושה לא אמר כלום דהיינו

בן זין הבנים ואפ"ה קתני רישא דלא קני וגמרא מתרין לה: אם אמר על מי שראוי לירושו. השתא משמע לן כגון שראוי ראו לירושו צמקוס כגון זין הבנים והלך דבריו קיימין אם אמר יירש הכל ועל מי שאין ראוי לירושו כגון אחיו צמקוס בתו או בתו צמקוס בנו: **גב'** טעמא. דהוי מתנה על מה שכתב בתורה דקמוריש לאחר צמקוס בת דלא חזי השתא למירת מדי: אימא סיפא אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין היינו תנא קמא.

הכי משמע על מי שראוי לירושו עכשיו דהיינו בן זין הבנים או בת זין הבנות צמקוס שאין בן: וכו' סימא. קפליג ר' יוחנן עליה דת"ק אפי' אחר במקום בת דשמע' לת"ק דחשיב ליה מתנה על מה שכתב בתורה אפי' בנו זין הבנים או בת זין הבנות דקתני רישא גבי ריצה לאחד ומיעט לאחד שאם אמר משום ירושה לא אמר כלום וכ"ש באחר במקום בת דקתני סיפא האומר איש פלוגי יירשני כו' וזו ואין לך סיפא לאשמעינן דאפי' אחר במקום בת זין הבנים דלפיכך עליה דת"ק ולמימר דבריו קיימין ורישא נמי רבוחא קתני דאפילו צבן

תורה אור השלם

1 וקתני ביום הנחילו את בניו את אשר יקנה לו לא יוכל לבכר את בן האהובה על פי בן השנואה הבכר: דברים כא טז

הגהות הב"ח

(א) גמ' לבר מעבודת סוכים וקדושין. י"ב ה"ה לענין מזהיר קא אשר יקנה לו לא להחיד הדך לבר מקדושין דאי צמי למהדר פתר דקידש או האו או האו לא יוכלן ואפ"ה שטקין בלחמי ענין אפי' דקיימין מידם ותקונת עבודת סוכים נמי כיון דלמספד דבי לעבודת סוכים לא נלמד קא לוייבי ליה וסיכס כהנה ע"ה: (ב) ר"ש"ס ד"ה ואיבעית פניה וכו' ר"י בן ברוקה הוא דשמע' לת"ק: (ג) ד"ה נלל מו וכו' ואפי' נחלו לירושו. י"ב ולפני"ד נראה שזה פירוש דתוך דלי צמי ולו דוקא רבי ירושו כל ירושו משמע אלף נראה צמינו דוקא וכו' מתכבז את צמי את מרבה נמי אחר האוי לשאר אלף שתינו ראו לירושו דליה רבי ירושו וכו': (ד) ת"ה"ה סיכל וכו'. י"ב פ"ק דחולין כהו הוסיף ח"ל דף כ"ב בשום דוכס ל"ג תמויה דשיכול משמע דלי לאו קרא קל לאו היה אמיה הכי אכל והלך דין הוא משמע דנללו מאי קרא היה לו לומר כן עכ"ל ופרי לה מארי למהשיל מ"ש סאן:

ברוקה אומר לא נחלקו אבא וחכמים על אחר במקום בת וכת במקום בן שלא אמר כלום על מה נחלקו על בן בין הבנים וכת בין הבנות שאבא אומר יירש וחכמים אמרים לא יירש איבעית אימא מדקאמר לא נחלקו מכלל דתנא קמא סבר נחלקו איבעית אימא כוליה דרבי יוחנן בן ברוקה היא וחסורי מחסרא והכי קתני האומר איש פלוגי יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום הא בת בין הבנות ובן בין הבנים אם אמר יירש כל נכסיו דבריו קיימין שר' יוחנן אומר אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה וכו' אמר רבא הלכה כר' יוחנן בן ברוקה רבא מ"ה טעמיה דרבי יוחנן בן ברוקה אמר קרא והיה ביום הנחילו את בניו התורה נתנה רשות לאב להנחיל לכל מי שירצה אמר ליה אביי הא מלא יוכל לבכר נפקא ההוא מיבעי ליה לכתניא אבא חנן אמר משום רבי אליעזר מה

בן זין הבנים ואפ"ה קתני רישא דלא קני וגמרא מתרין לה: אם אמר על מי שראוי לירושו. השתא משמע לן כגון שראוי ראו לירושו צמקוס כגון זין הבנים והלך דבריו קיימין אם אמר יירש הכל ועל מי שאין ראוי לו לירושו אין דבריו קיימין: **גב'** טעמא דאחר במקום בת וכת במקום בן הא בן בין הבנים וכת בין הבנות דבריו קיימין אימא סיפא רבי יוחנן בן ברוקה אומר אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין היינו תנא קמא וכי תימא רבי יוחנן בן ברוקה אפילו אחר במקום בת וכת במקום בן קאמר והתניא רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר לא נחלקו אבא וחכמים על אחר במקום בת וכת במקום בן שלא אמר כלום על מה נחלקו על בן בין הבנים וכת בין הבנות שאבא אומר יירש וחכמים אמרים לא יירש איבעית אימא מדקאמר לא נחלקו מכלל דתנא קמא סבר נחלקו איבעית אימא כוליה דרבי יוחנן בן ברוקה היא וחסורי מחסרא והכי קתני האומר איש פלוגי יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום הא בת בין הבנות ובן בין הבנים אם אמר יירש כל נכסיו דבריו קיימין שר' יוחנן אומר אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה וכו' אמר רבא הלכה כר' יוחנן בן ברוקה רבא מ"ה טעמיה דרבי יוחנן בן ברוקה אמר קרא והיה ביום הנחילו את בניו התורה נתנה רשות לאב להנחיל לכל מי שירצה אמר ליה אביי הא מלא יוכל לבכר נפקא ההוא מיבעי ליה לכתניא אבא חנן אמר משום רבי אליעזר מה

בן זין הבנים ואפ"ה קתני רישא דלא קני וגמרא מתרין לה: אם אמר על מי שראוי לירושו. השתא משמע לן כגון שראוי ראו לירושו צמקוס כגון זין הבנים והלך דבריו קיימין אם אמר יירש הכל ועל מי שאין ראוי לו לירושו אין דבריו קיימין: **גב'** טעמא דאחר במקום בת וכת במקום בן הא בן בין הבנים וכת בין הבנות דבריו קיימין אימא סיפא רבי יוחנן בן ברוקה אומר אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין היינו תנא קמא וכי תימא רבי יוחנן בן ברוקה אפילו אחר במקום בת וכת במקום בן קאמר והתניא רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר לא נחלקו אבא וחכמים על אחר במקום בת וכת במקום בן שלא אמר כלום על מה נחלקו על בן בין הבנים וכת בין הבנות שאבא אומר יירש וחכמים אמרים לא יירש איבעית אימא מדקאמר לא נחלקו מכלל דתנא קמא סבר נחלקו איבעית אימא כוליה דרבי יוחנן בן ברוקה היא וחסורי מחסרא והכי קתני האומר איש פלוגי יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום הא בת בין הבנות ובן בין הבנים אם אמר יירש כל נכסיו דבריו קיימין שר' יוחנן אומר אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה וכו' אמר רבא הלכה כר' יוחנן בן ברוקה רבא מ"ה טעמיה דרבי יוחנן בן ברוקה אמר קרא והיה ביום הנחילו את בניו התורה נתנה רשות לאב להנחיל לכל מי שירצה אמר ליה אביי הא מלא יוכל לבכר נפקא ההוא מיבעי ליה לכתניא אבא חנן אמר משום רבי אליעזר מה

מוסף רש"י

וקדושין. המקדש אשה והמגשה אפי' שחזר בתוכו כדי לומר אינה חורה נזדים פ"ז ופ"ח חזקתו ונזבד עבודת כוכבים ומקדש ומגדש.

מוסף תוספות

א. אבל על אח במקום בת מורה. כו' ישמעאל בריה דהוא קים ליה במילי דאבחה וכו'. ר"ן. ב. אלא דטובא אשכחן בגמי דיכיל לומר וליטמון ולא קאמר. ריטב"ל.

בן זין הבנים ואפ"ה קתני רישא דלא קני וגמרא מתרין לה: אם אמר על מי שראוי לירושו. השתא משמע לן כגון שראוי ראו לירושו צמקוס כגון זין הבנים והלך דבריו קיימין אם אמר יירש הכל ועל מי שאין ראוי לו לירושו אין דבריו קיימין: **גב'** טעמא דאחר במקום בת וכת במקום בן הא בן בין הבנים וכת בין הבנות דבריו קיימין אימא סיפא רבי יוחנן בן ברוקה אומר אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין היינו תנא קמא וכי תימא רבי יוחנן בן ברוקה אפילו אחר במקום בת וכת במקום בן קאמר והתניא רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר לא נחלקו אבא וחכמים על אחר במקום בת וכת במקום בן שלא אמר כלום על מה נחלקו על בן בין הבנים וכת בין הבנות שאבא אומר יירש וחכמים אמרים לא יירש איבעית אימא מדקאמר לא נחלקו מכלל דתנא קמא סבר נחלקו איבעית אימא כוליה דרבי יוחנן בן ברוקה היא וחסורי מחסרא והכי קתני האומר איש פלוגי יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום הא בת בין הבנות ובן בין הבנים אם אמר יירש כל נכסיו דבריו קיימין שר' יוחנן אומר אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה וכו' אמר רבא הלכה כר' יוחנן בן ברוקה רבא מ"ה טעמיה דרבי יוחנן בן ברוקה אמר קרא והיה ביום הנחילו את בניו התורה נתנה רשות לאב להנחיל לכל מי שירצה אמר ליה אביי הא מלא יוכל לבכר נפקא ההוא מיבעי ליה לכתניא אבא חנן אמר משום רבי אליעזר מה

בן זין הבנים ואפ"ה קתני רישא דלא קני וגמרא מתרין לה: אם אמר על מי שראוי לירושו. השתא משמע לן כגון שראוי ראו לירושו צמקוס כגון זין הבנים והלך דבריו קיימין אם אמר יירש הכל ועל מי שאין ראוי לו לירושו אין דבריו קיימין: **גב'** טעמא דאחר במקום בת וכת במקום בן הא בן בין הבנים וכת בין הבנות דבריו קיימין אימא סיפא רבי יוחנן בן ברוקה אומר אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין היינו תנא קמא וכי תימא רבי יוחנן בן ברוקה אפילו אחר במקום בת וכת במקום בן קאמר והתניא רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר לא נחלקו אבא וחכמים על אחר במקום בת וכת במקום בן שלא אמר כלום על מה נחלקו על בן בין הבנים וכת בין הבנות שאבא אומר יירש וחכמים אמרים לא יירש איבעית אימא מדקאמר לא נחלקו מכלל דתנא קמא סבר נחלקו איבעית אימא כוליה דרבי יוחנן בן ברוקה היא וחסורי מחסרא והכי קתני האומר איש פלוגי יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום הא בת בין הבנות ובן בין הבנים אם אמר יירש כל נכסיו דבריו קיימין שר' יוחנן אומר אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה וכו' אמר רבא הלכה כר' יוחנן בן ברוקה רבא מ"ה טעמיה דרבי יוחנן בן ברוקה אמר קרא והיה ביום הנחילו את בניו התורה נתנה רשות לאב להנחיל לכל מי שירצה אמר ליה אביי הא מלא יוכל לבכר נפקא ההוא מיבעי ליה לכתניא אבא חנן אמר משום רבי אליעזר מה

בן זין הבנים ואפ"ה קתני רישא דלא קני וגמרא מתרין לה: אם אמר על מי שראוי לירושו. השתא משמע לן כגון שראוי ראו לירושו צמקוס כגון זין הבנים והלך דבריו קיימין אם אמר יירש הכל ועל מי שאין ראוי לו לירושו אין דבריו קיימין: **גב'** טעמא דאחר במקום בת וכת במקום בן הא בן בין הבנים וכת בין הבנות דבריו קיימין אימא סיפא רבי יוחנן בן ברוקה אומר אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין היינו תנא קמא וכי תימא רבי יוחנן בן ברוקה אפילו אחר במקום בת וכת במקום בן קאמר והתניא רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר לא נחלקו אבא וחכמים על אחר במקום בת וכת במקום בן שלא אמר כלום על מה נחלקו על בן בין הבנים וכת בין הבנות שאבא אומר יירש וחכמים אמרים לא יירש איבעית אימא מדקאמר לא נחלקו מכלל דתנא קמא סבר נחלקו איבעית אימא כוליה דרבי יוחנן בן ברוקה היא וחסורי מחסרא והכי קתני האומר איש פלוגי יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום הא בת בין הבנות ובן בין הבנים אם אמר יירש כל נכסיו דבריו קיימין שר' יוחנן אומר אם אמר על מי שראוי לירושו דבריו קיימין אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה וכו' אמר רבא הלכה כר' יוחנן בן ברוקה רבא מ"ה טעמיה דרבי יוחנן בן ברוקה אמר קרא והיה ביום הנחילו את בניו התורה נתנה רשות לאב להנחיל לכל מי שירצה אמר ליה אביי הא מלא יוכל לבכר נפקא ההוא מיבעי ליה לכתניא אבא חנן אמר משום רבי אליעזר מה